

AZ EMELKEDŐ ÁZSIAI HATALMAK DIPLOMÁCIÁJÁNAK KULTURÁLIS ELEMELI I.

KÖRNYEI ÁGNES¹

Absztrakt

Ázsia súlyának növekedése a nemzetközi rendszerben ma már kikerülhetetlen folyamat, a kulturális külkapcsolatokban is kimutatható ez az aktivizálódás. A vizsgálat a világhatalmak (Kína, India) mellett két aktív kulturális diplomáciát folytató regionális nagyhatalomra (Törökország, Japán) illetve egy középhatalomra, a kulturális dimenzióban nagyhatalomnak tekinthető Dél-Koreára terjed ki. Az elemzés kizárólag a diplomáciára, a kormányok fellépésére koncentrál, a kultúra fogalmát szélesen értelmezve. Ezek az emelkedő hatalmak kissé lemaradva kapcsolódtak be a nemzetközi kulturális együttműködésbe, sokszor valamilyen kényszerhelyzet (pl. negatív országkép, korábbi elzárkózás) hatására. A tanulmány első részében a hagyományos, az európai gyakorlatban kialakult területeket (pl. nyelvtanítás, ösztöndíjak, média) és a régi eszközök tudatosabb vagy módosított változatát (pl. diaszpórapolitika, nemzetközi fejlesztési együttműködés) vizsgáljuk, míg az újabbak bemutatására a második részben kerül sor.

Kulcsszavak: kulturális diplomácia, Ázsia, országkép, a kulturális diplomácia eszközei

I. Bevezetés

Ázsia súlyának növekedése a nemzetközi rendszerben ma már kikerülhetetlen folyamat, a kulturális diplomácia terén is aktivizálódnak a kontinens egyes országai. A kultúra tudatos használata a nemzetközi politikában nem feltétlen áll arányban a gazdasági és politikai erővel, ezért a vizsgálatba a világhatalmak (Kína, India) mellett bevontunk aktív kulturális diplomáciát folytató regionális nagyhatalmakat (Törökország, Japán) illetve egy középhatalmat, Dél-Koreát, amely a kulturális dimenzióban nagyhatalomnak tekinthető. A kulturális külkapcsolatok elemzésekor a kontinens különböző civilizációinak hatását sem lehet természetesen figyelmen kívül hagyni.

A vizsgált országokban kifejezetten a kormányok fellépésére, a diplomáciára koncentrálunk, figyelembe véve, hogy a kultúra fogalmát szélesen értelmezik. Továbbá a hagyományos, az európai gyakorlatban kialakult területek (pl. nyelvtanítás, kiállítások) megjelennek az ázsiai országok eszköztárában is, de a „későn érkezés” következtében az emelkedő hatalmak új területeket kerestek sajátosságaik bemutatására, sokszor ötvözve a hagyományos értékeiket a modern technológiával (pl. japán robotbabák).

---

¹ egyetemi docens, PPK BTK, Nemzetközi és Politikatudományi Intézet, Nemzetközi Tanulmányok Tanszék, kornyei.agnes@btk.ppke.hu

II. A vizsgált öt ország kulturális diplomáciájának általános háttere

Egy történelmi kényszerhelyzetből való kilábalás idején a kulturális diplomácia súlya általában felértékelődik, ami a vizsgált országok esetében is megfigyelhető. Például Japánnak a második világháború után az amerikai megszállás és a békealkotmánya miatt nem lehetett hadserege, nem rendelkezett kényszerítő erővel, így a vonzás maradt az egyetlen lehetősége. Hasonlóképpen Korea, amely a 20. század elejéig remetekirályságként a külvilágtól hermetikusan elzárkózott, majd a második világháború után az addig japán gyarmatot két részre szakították a szovjet és az amerikai érdekszféra határánál. Így a mára a világ egyik vezető gazdaságává és a kelet-ázsiai térség politikailag is meghatározó államává vált Dél-Korea számára az országkép különösen fontossá vált. De a Törökországról kialakított negatív kép (pl. a katonai puccsok országa, az örmény népirtás, a ciprusi kérdés) megváltoztatása is komoly feladat volt a török kormányok számára, amihez a nemzetközi kulturális kapcsolatok jó eszköznnek bizonyultak.

Mindegyik országnak szembe kellett néznie a szegénységgel, alulfejlettséggel, és egy korábbi elzárkózás után ugrásszerű gazdasági fejlődésen mentek át. Megfigyelhető esetükben, hogy elsősorban a Nyugat bizalmának megszerzéséért, de az addig folytatott politikák kudarcai miatt is, erőteljes reformokba kezdtek. A gazdasági fejlődéshez, a külföldi tőke bevonzásához elengedhetetlen egy pozitív országkép kialakítása, a politikai stabilitás pedig megkövetelte a szomszédos országokkal való jobb viszony kialakítását, így a kulturális diplomácia jelentősége is megnőtt.

Az utóbbi időkben ezek az országok rohamos gazdasági fejlődést produkáltak, a fejlett országokhoz köthető iparágakban (pl. informatika) is többségük világszínvonalú. A növekedés fenntartásához további tőkebefektetésekre, illetve a termékeik iránti bizalom növelésére van szükség, így az országok számára ma is fontos a kulturális diplomácia.

A vizsgált országok esetében mindenütt kimutatható, hogy éppen a végbement társadalmi és gazdasági változásokat értékeli a nemzetközi közvélemény és a nemzetközi politika, hogy ezek az országok képesek voltak fuzionálni a gazdasági modernizálást és saját kultúrájukat. Egyfajta mintaként is szolgálnak a többi ország számára.

A vizsgált ázsiai országok többségére jellemző, hogy törekednek a szomszédos országokkal kapcsolataik rendezésére, a békés egymás mellett élésre, amihez a kulturális diplomácia szintén megfelelő eszköz. Például a panchsheel, a békés együttélés öt elve először az 1954-es indiai-kínai megállapodás preambulumban jelent meg vagy az indiai puha erőnek jelentős forrása volt, hogy az ország békés úton tudta elnyerni függetlenségét. Gandhi békés politikai mozgalma elismerést váltott ki a gyarmati országokban és India kulturális diplomáciájának az egyik fő katalizátora volt a kezdeti években. Az 1997-ben elfogadott Gujral-doktrína az India és szomszédjai közötti bizalom építését célozta a kölcsönös tisztelet, a benemavatkozás és az együttműködés elveire alapozott, viszonyosság nélküli politikával, főleg segélyek folyósítása révén. De ide sorolható a török problémamentes politizálás („zéró probléma politika”) is, hogy a szomszédjaival korábban ellenséges viszony együttműködéssé alakuljon a multilaterális együttműködések, a kölcsönös gazdasági függőség kialakítása, a konfliktusok politikai párbeszéd útján történő megoldása illetve a viták békés

rendezése révén. Ez a Davutoğlu-i megközelítés visszautal Mustafa Kemal jelmondatára: „béke otthon, béke a világban”².

Az utóbbi években a proaktív diplomácia, a regionális béketeremtési törekvések, az aktív támogatási és fejlesztési politika stb. kifejezetten pozitív percepciókat hívtak életre ezekről az országokról.

A gyarmatosítás, az európai nagyhatalmak megjelenése ugyanakkor izolálta ezeket az ázsiai országokat egymástól és a bipoláris világrend is eltérő táborokba szorította a kontinens államait, de éppen a kulturális diplomácia segíthet a regionális kapcsolatok újjáépítésében.

Fontos jellemző még, hogy a Szovjetunió felbomlása hatványozottan nagy befolyással volt a kontinens országaira és a bipoláris rend vége az USA intenzívebb megjelenését is hozta.

III. Összehasonlítás

Az ázsiai kontinens országai rendkívül sokszínűek és különböző kultúrák hatottak egymásra, folyamatos kulturális érintkezés jellemzi a régiót. A kínai konfucianizmus hatása vagy az Ottomán Birodalom reminiscenciái nem szorulnak különösebb bizonyításra. India, amely önmagában is különböző kultúrák olvasztótégelye, nyilvánvalóan nagy kulturális hatással volt szomszédjaira, de Délkelet-Ázsiára pl. indiai szerzetesek terjesztették el a buddhizmust a régióban, építészet (lásd az Angkor-Wat-i templom), nyelvek – vagy Perzsiára³ is. Nyilvánvaló Japán kulturális hatása Kínában és Koreában, amelyek a szigetország katonai megszállása alatt is álltak.

Korunk kiemelendő univerzális folyamata az identitás kérdésének megerősödése, az egyéni jellemzők megfogalmazásának előtérbe kerülése. Önképe megfogalmazásakor India nem csak arra hivatkozik, hogy a világ legnagyobb demokráciája, de arra is, hogy a fakírok és kígyóbűvölők helyett a matematikai zsenik, számítógépes varázslók és software guruk országává vált. Kétségtelen, hogy a kultúra exportját segíti az információs technológia fejlettsége és az angol nyelvű képzés Indiában. A 2014-ben hatalomra került Narendra Modi politikája hindu nacionalista megközelítésen alapul („Hindu India”, „Make in India”), aminek fő tartalmi elemei az ‘Incredible India’ brand, a jóga, az ayurvédikus gyógyászat nyugati elterjesztése, a kulturális sajátosságok (tánc, zene, irodalom) népszerűsítése.

De említhető a "török Kissinger", Ahmet Davutoğlu⁴ stratégiai mélység koncepciója is, miszerint az ország külpolitikáját az egyes régiók elhelyezkedése (geostratégia), illetve a történelmi-kulturális kötődések („történelmi mélység”) határozzák meg. Ez utóbbi szerint Törökország, amely a muszlim világot egyesítő Oszmán Birodalom örököse, muszlim regionális hatalommá válhat. Az Oszmán Birodalom emlékeinek felidézése ugyanakkor egy kétélű kard, hiszen kontraproduktív is lehet, tekintettel kell lenni más országok esetleges veszélyérzetére is.

Hu Csin-tao hirdette meg a „harmonikus világ” építésének külpolitikai doktrínáját, a kölcsönös előnyök alapján együttműködő világ vízióját, amelynek része Kína „békés fejlődése”. A koncepció gyökerei visszanyúlnak a történelemben, Konfucius, Mencius, a taoizmus adják az alapját, a Kínai Népköztársaság ma már a

---

² Yurrtá sulh, cihanda sulh.

³ pl. az Ezeregyéjszaka meséi eredetileg Indiából származnak

⁴ külügyminiszter, miniszterelnök 2014-2016

több évezredes kínai kultúra legitim örökösének tekinti magát. Az imázs alakulásában sokáig fontos szerepet játszott, hogy a nyugati médiában Kína gyakran negatív színben jelent meg, a Made in China szindróma ellenérzéseket szült vagy veszélyként, revizionista államként írták le az országot. De a kínai alternatív út felmutatása, a kínai normák (pl. Pekingi Konszenzus) elfogadtatása is az országkép építésének részét képezi. Hszi Csin-ping kínai elnök 2013-as hivatalba lépésével megjelent a „kínai álom” kifejezés a kínai nemzet céljainak leírására⁵, A legfontosabb célkitűzés visszaszerezni Kína régi helyét, befolyását elsősorban a kontinensen, de az egész világon is. A fejlődő világ szimpátiájának elnyerését, így a kínai soft power növelését szolgálja az ún. vörös szőnyeg diplomácia is, amikor a fejlődő országokból érkező politikusokat is úgy fogadják, mint a nagyhatalmak vezetőit, ezzel is kifejezve, hogy számukra minden ország ugyanolyan fontos.

Érdekes Dél-Korea esete is, ugyanis az országról külföldön alkotott kép nem egyezik a gazdaságban betöltött előkelő pozíciójával, sokszor északi szomszédjával azonosították, így sokak fejében negatív és a valóságtól eltérő kép alakult ki róla. Pedig a japán megszállás után a félsziget déli, mezőgazdasági régiója jelentős ásványkincs-készlet nélkül, USA segítséggel óriási gazdasági növekedést hajtott végre, a világ egyik legszegényebb országából az egyik leggazdagabb (12. GDP a világon) lett. A dél-koreai társadalom rendkívül sokat ad a külsőségekre, igyekszik másokban jó benyomást kelteni, mint jelentős exportőr a pozitív országkép kiemelten fontos számára.

A japánok a kultúrát nem egy zárt rendszerként kezelik, eltekintenek a mögöttes ideológiától. Szigetországgént évszázadokig elzártan fejlődhetett, de számos idegen⁶ kultúra elemeit magába olvaszthatta, a japán ízlés szerint asszimilálta, így egyedülálló kultúra bontakozott ki. A Meidzsi-korban kidolgozott identitás koncepció legfontosabb elemei többek között az ősi sintó vallás, a császárközpontú állam vagy a konfucianus etika. A második világháború után a japán kulturális diplomácia arra törekedett, hogy eloszlassa az országról kialakult negatív képet, hogy immár egy békeszerető, demokratikus, gazdaságilag és technológiailag fejlett jóléti állam, amely elkötelezett tagja a nemzetközi közösségnek. De a japán önképnek választ kellett adni a Japán ellenes érzelmek növekedésére is Ázsiában, főleg Délkelet-Ázsiában, amit az agresszív japán gazdasági expanzió érzékelése váltott ki. A bipoláris világrend végével, az 1990-es években szükség volt arra, hogy a globalizálódó világban újra meghatározza önmagát az ország, és a posztmodern kultúra úttörőjeként jelent meg a nemzetközi szintén.

A konkrét identitásformáló programoktól a külpolitikai stratégián át az országkép alakításának különböző koncepciójáig, mindegyik ország önmeghatározására szükség volt. Ezeknek az emelkedő ázsiai országoknak nem csak a későbbi indulás nehézségeivel kellett megküzdeniük, de a kulturális diplomácia aktivitásának területeit is bővítették, a gasztronómiától a segélypolitikáig új eszközöket alkalmaztak. Egyrészt a hagyományos eszközök alkalmazásáról vagy azok módosításáról, esetleg megújításáról beszélhetünk, de teljesen új dimenziók

---

⁵ Az egyén érvényesülésére alapozó „amerikai álom”-mal szemben kollektív politikai és társadalmi elképzeléseket fogalmaz meg.

⁶ a kínai (konfucianus) kultúra, a gyarmatosítók európai kultúrája, az amerikai kultúra később, a XX. században

bekapcsolásáról is. A továbbiakban ezekre mutatunk be példákat.

1. A kulturális diplomácia szokásos eszközei

Az emelkedő ázsiai országok hagyományos eszközökkel (kiállítás, fesztivál, kulturális évad) is igyekeznek bemutatni a kultúrájuk által hordozott értékeket, de fontos eszköz a nagy nemzetközi érdeklődésre számot tartó, kulturális, tudományos, sport-, vagy vallási rendezvények megszervezése, rendezési jogának megszerzése is.

Intézményi hálózat kialakítása

A vizsgált ázsiai országok kormányai mind létrehoztak európai mintára külföldi kulturális intézeteket. Történelmi, társadalmi okokból ezek felülről vezérelt, központosított intézmények speciális földrajzi fókusszal.

Az Indiai Kulturális Kapcsolatok Tanácsa (Indian Council for Cultural Relations, ICCR) az indiai kulturális diplomácia legfontosabb szerve, bár az utóbbi években kissé veszített dominanciájából. A szervezetet 1950-ben Nehru kifejezett kérésére, és barátja, a muszlim vallású Maulna Abul Kalam Azad vezetése alatt hozták létre, akik mindketten azt vallották, hogy a kulturális együttműködés segíti a világbéke megteremtését. A Kulturális Minisztérium alatt létrehozott szervezet Azad halála után, 1970-ben a Külügyminisztérium alá került. Hasonlóan a British Councilhoz, a szervezet „funkcionálisan autonóm”, de a külügyminisztérium nagy befolyása tagadhatatlan⁷. Eredetileg, a szervezet alapító okiratában nem jelent meg, de ma fontos tevékenysége, hogy az indiai diaszpóra tagjaival erős kapcsolatot alakítson ki. A Tanácsnak 38 külföldi intézete van, amelynek majdnem fele a kontinensen található. A vizsgált országok közül Kínában, Japánban és Dél-Koreában van ICCR, Törökországban viszont nincs, pedig India első kulturális egyezményét⁸ éppen Törökországgal kötötte 1951-ben.

Japán már a második világháború előtt létrehozott egy intézményt a külföldi kulturális kapcsolatok építésére, a Nemzetközi Kulturális Kapcsolatok Központját (Kokusai Bunka Shinko Kai, KBS). Az 1934-ben az Oktatási Minisztérium és a Külügyminisztérium által létrehozott központ feladata⁹ a japán kultúra bevezetése a nyugati világba, a japán kultúra támogatása az akkoriban megszállásuk alatt álló területeken. A kormányügynökség, amit később a nacionalista propaganda eszközének tekintettek, a háború után magánalapítvány lett, amit azért a kormányzat anyagilag támogatott. 1972-ben egy új szervezet, a Japán Alapítvány létrehozásáról döntöttek, amit a külügyminisztérium kezdetben versenytársnak tekintett, később azonban már szorosan összedolgoztak. Az intézmény hivatalosan elkülönítette magát a KBS-től, de átvette irodáit, valamint dolgozóinak nagy részét. 2003. október 1-től különleges jogi státuszú, független adminisztratív szervezatként működik, melynek értelmében forrásait a központi költségvetésből érkező összegeken kívül a magánszektor adományaiból egészítheti ki. Ennek nem az volt a célja, hogy leválasszák a kormányról, hiszen még mindig szorosan együttműködik a Külügyminisztériummal, hanem hogy más, nem kormányzati forrásokból is támogatásokhoz juthasson. A Japán Alapítványnak viszonylag kevés külföldi irodája (23 országban 24 iroda) van, bár

---

⁷ költségvetése a Külügyminisztérium keretében található, irányító testületében állandó helyet kapnak a minisztérium képviselői, főigazgatója diplomata, két főigazgató-helyettese a Külügyminisztérium alkalmazottja

⁸ ma 121 országgal

⁹ kommunikáció a külföldiekkel, nyelvtanárok küldése külföldre, külföldi tudósok támogatása, rendezvények szervezése, kiadványok, filmek készítése és terjesztése külföldön, tudományos kutatás, könyvtár üzemeltetése

programjai közel 190 országra terjednek ki. Egy újabb, 2014 óta működő intézmény a Külügyminisztérium alá tartozó Japán Ház, amely hasonló tevékenységet (kiállítás, előadások stb.) végez, mint a Japán Alapítvány, de nagyobb hangsúlyt fektet az információterjesztésre, kapcsolatépítésre, jobban alkalmas a kormány álláspontjának bemutatására. A Házakat három olyan városban (London, Los Angeles, São Paulo) hozták létre eddig, ahol a Japán Alapítványnak már volt irodája, azzal a nem titkolt céllal, hogy Japán visszaszerezze befolyását ezekben a kulcsfontosságú partnerországokban, ahonnan kelet-ázsiai riválisai szinte kiszorították.

2004-ben nyílt meg az első Konfucius Intézet éppen Szöulban, amelynek fő feladata a kínai nyelv terjesztése és népszerűsítése, hogy segítse Kína egyre növekvő befolyását a mai globalizált világban. A Konfucius Intézetet a kormány hozta létre, amelynek anyaintézménye a Nemzetközi Kínai Nyelvi Tanács Hivatala (Hanban), a Kínai Oktatásügyi Minisztérium non-profit intézménye¹⁰. Az intézeteket többnyire egy kínai és egy külföldi egyetem együttműködésében hozzák létre, ami így költségtakarékosabb. Jelenleg 496 Konfucius Intézet és 757 Konfucius Tanterem működik 160 országra kiterjedően, azonban expanzív növekedésük ellenállást is kivált, főleg Észak-Amerikában.

Az írástudatlanság felszámolása¹¹ érdekében, a tudósok által kidolgozott egyszerű írásrendszer, a hangül, illetve a koreai nyelv megismertetésére és elterjesztésére hozták létre 2007-ben a Szedzsong Király Intézetet¹² (Sejong Hakdang). A Kulturális, Sport és Turisztikai Minisztérium által finanszírozott intézmény a nyelvtanítás és nyelvtanárok képzése mellett kulturális tevékenységet is folytat. Az intézetek irányítását 2012-ben egy erre a célra létrehozott alapítvány vette át. Az intézetek – hasonlóan a Konfucius Intézetekhez – a fenntartói feladatokat megosztják a helyi intézményekkel, és a központtól anyagi támogatást kapnak. A minisztérium alá tartozó Koreai Kulturális és Információs Szolgálat¹³ (KOCIS) 1979-ben kezdte meg a Koreai Információs Irodák, 2009-től pedig a Koreai Kulturális Központok felállítását a világban¹⁴. Az 1991-ben alapított, a Külügyminisztériumhoz tartozó, a nemzetközi kulturális cserét¹⁵ támogató Korea Alapítványnak 8 külföldi irodája van, kb. 120 egyetemmel tart kapcsolatot, és 2017 óta működteti az ASEAN Kulturális Házat Busanban. Korea külföldi intézményrendszere egy évtized alatt túlszárnyalta a japánok 1972 óta elért teljesítményét, ami mögött látni kell, hogy például a mindkét ország számára kiemelten fontos délkelet-ázsiai térségben a koreai kulturális termékek fokozatosan átveszik a japán termékek helyét.

Törökország 2007-ben kezdte el kiépíteni az – egyébként széles portfólióval rendelkező – Yunus Emre Intézetek (Yunus Emre Enstitüsü) hálózatát¹⁶, amelyek a szokásos feladatokon (kultúra és nyelv megismertetése) túl nagy hangsúlyt fektetnek a helyi törökséggel való kapcsolat fenntartására, a diaszpóra identitásának megerősítésére, de fontos tevékenységük a turkológiai projektek¹⁷ irányítása is. 2009-ben hozták létre a Yunus Emre Alapítványt, amely független intézmény, nem

¹⁰ államminiszterekből (pl. oktatási, külügy, kulturális) álló testület vezeti a közszervezetet

¹¹ az analfabetizmus elleni küzdelem eredményeinek elismerésére alapított UNESCO díjat is Szedzsong királyról nevezték el

¹² 85 országban 248 intézmény

¹³ eredetileg Koreai Információs Szolgálat, amely 1971-ben kezdte meg működését

¹⁴ Ma 30 országban 37 Kulturális Központ illetve Információs Iroda működik.

¹⁵ Koreai Tanulmányok, előadások, kiállítások, kiadványok stb.

¹⁶ 90 intézet 66 országban

¹⁷ Az 1999-ben indult projektek keretében, amelyeket 2011 szeptemberében vett át az intézet a TIKA-tól, török tudósokat küldenek célországokba, ottani szakembereket támogatnak anyagilag vagy felszereléssel.

tartozik egyik minisztériumhoz sem, de nagyrészt állami pénzből működik, bár bankok, vállalatok is támogatják anyagilag. Először olyan országokban létesítettek intézeteket, amelyekkel eleve szoros történelmi kapcsolata¹⁸ van Törökországnak, az elsőt 2009-ben Szarajevóban hozták létre, majd a külföldi diaszpóra¹⁹ került fókuszba, de a vizsgálatba bevont országok miatt érdemes megemlíteni, hogy Japánban is nyílt egy intézet.

Mind az öt országban, még ha alapítványi formában is működnek, de elsősorban kormányzati befolyás alatt állnak az intézmények. Abszolút számokban Kína hozta létre a legtöbb intézetet, India mint másik nagyhatalom jelentősen elmaradt, viszont Dél-Korea lakosságárányosan a legtöbb intézményt alapította, ami jól mutatja a kultúra központi jelentőségét a külpolitikájában. Törökország is gyors ütemben fejleszti intézményrendszerét, bár a Köztársaság megszületésének 100. évfordulójára, 2023-ra nem sikerült 100 Yunus Emre Intézetet létrehozni, „csak” 90-et. Úgy tűnik, Japán nem helyez hangsúlyt az intézményrendszer bővítésére.

Nyelvtanítás

A vizsgált országok nyelvei nem világnyelvek²⁰, szűkebb értelemben a kínai vagy a hindi sem, hiába beszélük több mint 1 milliárdan egy tömbben. Az írott, klasszikus kínai nyelvet kulturális, vallási okokból egész Ázsiában széles körben használták, míg a modern kínai nyelv tanulását inkább a hasznosság, az üzleti élet igényei motiválják napjainkban. Kína tudatosan ösztönzi a nyelv terjesztését a XX. század vége óta, hogy ezzel is növelje globális befolyását. Ugyanakkor India nem aktív a nyelvtanítás terén, az ICCR néhány egyetemen nyelvi (szanszkrit, hindi, urdu, tamil) lektorátusokat támogat.

A nagyhatalmiság, a közvetítő jelleg mellett a gazdasági sikerek is ösztönzik a nyelvtanulást. Például Japán gazdasági eredményeinek köszönhetően külföldön egyre többen szeretnek volna Japánról szóló tanulmányokat²¹ folytatni vagy nyelvet tanulni, különösen Kelet-Ázsiában²², bár Japánnak nincs olyan állami nyelvtanítási hálózata, mint a Konfucius Intézet vagy a Szedzsong Király Intézet. Dél-Korea esetében az ország világhírű cégei is támogatják a nyelvtanulást külföldön.

Az évezred új jelensége, hogy ma a fiatalokat sokkal inkább a kulturális termékek szeretete ösztönzi nyelvtanulásra – az anime, manga (japán), pop kultúra (koreai), TV sorozatok (török).

Ösztöndíj alapítása

Ahogy szinte mindegyik ország kulturális diplomáciájában, úgy a vizsgált ázsiai országokéban is megjelenik az ösztöndíjrendszer, mivel a kormányok fontosnak tartják a fiatalok, a leendő politikai és tudományos vezető réteg megszólítását, az országgal szimpatizáló külföldi értelmiségi bázis kiépítését. Számos példa mutatja, hogy azok a vezetők, akiknek kapcsolatuk volt egy másik országgal, esetleg ott tanultak, sokkal

---

¹⁸ 2010-től először a Balkánon, Kaukázusban, Közel-Keleten, Észak-Afrikában hoztak létre intézeteket.

¹⁹ A legelső európai intézetet Berlinben nyitották meg. Németország után Nagy-Britannia és Belgium következett.

²⁰ az eredeti nyelvterületén kívül is széles körben elterjedt a beszélők számától függetlenül

²¹ lásd a kormány által létrehozott Tanaka Alapítvány, amely az USA legnagyobb egyetemét támogatja Japánnal kapcsolatos kurzusok indításában

²² A japán nyelv tanulására főleg a megnövekedett számú japán cég ösztönözte az ott élőket. A japán nemzetiségű tanárok kiküldése helyett a tanárok helyi képzését részesítették előnyben.

nyitottabbak azok felé. Példaként hozható fel Kim De Dzsung, egykori dél-koreai államfő esete, aki Japánban tanult és hatalomra kerülése után a dél-koreai gazdaság teljesen megnyitotta kapuit a japán kulturális export előtt.

Az ösztöndíjprogramtól, a helyszíni tanulástól egyrészt az ország és annak kultúrájának megkedvelését remélik (lásd India), másrészt az ország megítélésének javítását (lásd Dél-Korea) illetve az adott nyelvet beszélő, adott kultúrát ismerő réteg kialakulását (lásd Kína). Az ICCR megalakulása óta kiemelten kezeli az ösztöndíjakat, Kína különösen jelentős mértékű állami ösztöndíjat kínál külföldi diákoknak az évezred kezdete óta. Dél-koreai felsőfokú tanulmányok végzéséhez számos ösztöndíjat biztosít az ország a külföldi diákok számára (Global Korea Scholarship²³), különösen a régióban (Campus Asia²⁴). A török ösztöndíjprogram²⁵ növekvő népszerűsége mögött a felsőoktatás színvonalának jelentős javulása és az ország illetve kultúrája iránti érdeklődés fokozódása áll, de Törökország részt vesz más ösztöndíj- és csereprogramokban is (pl. Erasmus).

Különlegesség, hogy a fejlődő országoknak dedikált ösztöndíj-lehetőségeket biztosítanak a vizsgált országok. Saját ösztöndíjakat alapított Dél-Korea, de a nemzetközi fejlesztési segélyezés keretében (ODA) is számtalan ösztöndíjat biztosít számukra Japán vagy Kína.

Sajátosság, hogy a vizsgált országok elsősorban a szomszéd országokra, a régióra fókuszálnak (pl. Délkelet-Ázsia). Törökország pedig speciális fókusszal kínál számos ösztöndíjat, elsődlegesen a Kaukázusból és Közép-Ázsiából érkezőknek, ahol más török nyelvű népek élnek, vagy akár a Balkánról származó diákoknak. Továbbá a külhoni állampolgároknak külön ösztöndíjat²⁶ alapítottak, hogy az ösztöndíjas a befogadó ország tudományos életében váljon sikeressé, ott végezhesse kutatásait, de törökországi képzést is szerveznek fiatal diplomások számára, illetve külön támogatási programot hoztak létre a diaszpóra civil szervezeteinek támogatására (pl. képzések támogatása). A Törökországba érkező külföldi rokon népek ösztöndíjas hallgatóit kiemelten kezeli Törökország.

Speciális kezdeményezés, hogy a Japán és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok erősítésére 1991-ben a Japán Alapítványon belül létrehozták a Központot a Globális Partnerségért (CGP), amely az oktatásra és a kulturális cserékre fókuszál, a következő értelmiségi generációk képzésére ebben a relációban. Ezek az ösztöndíjak, közös projektek a két ország közötti szellemi párbeszédet segítik globális témákban (pl. a fejlődő országok demokratizálása, környezetvédelmi problémák, fertőző betegségek).

Érdekes megközelítés, hogy a japán nép és más országok nemzetei közötti kölcsönös megértés növelésére 1987-ben elindult a Japán Csere és Oktatási Program (Japan Exchange and Teaching Program, JET), hogy javítsák a hazai idegen nyelv oktatást és fejlesszék a nemzetközi cserét a helyi közösségek szintjén. A JET ösztöndíj háromféle részvételre ad lehetőséget, a Japánba érkező külföldi bekapcsolódik a nyelvoktatásba (nyelvi segítő), segíti a nemzetközi kapcsolatok kiépítését (nemzetközi koordinátor), vagy sportbemutatókat, edzéseket tart (sportcsere tanácsadó).

---

²³ 2010 elején az összes, a koreai kormány által támogatott ösztöndíjprogramot egyesítették Global Korea Scholarship (GKS) néven.

²⁴ Az ázsiai országok tehetséges egyetemistái lehetőséget kapnak, hogy csereprogram keretében Dél-Koreában tanulhassanak vagy kutassanak.

²⁵ Türkiye bursları

²⁶ Yurtdışı Vatandaşlar Bursları

Az ösztöndíjak célja általában az ország megszerettetése, az országgal szimpatizáló külföldi értelmiségi bázis kiépítése, de különlegesség a fejlődő országok diákjainak célzott támogatása akár saját kezdeményezés vagy az ODA keretében. Speciális megközelítés, hogy egy bilaterális viszonyban (Japán-USA) vagy különleges kapcsolat, pl. rokonság (Törökország) alapján alapítanak ösztöndíjakat. A hazai társadalom fejlesztésére meghirdetett cserekapcsolat meglehetősen unikális (lásd Japán).

Hagyományos kultúra bemutatása

A vizsgált országok több száz, akár több ezer éves kultúra hordozójaként jelennek meg külföldön, amely tény már önmagában is okot adhat az ország elismerésére. A „going global” stratégia részeként, a sokszínűség jegyében bemutatják hagyományos kultúrájukat, ami erősíti identitásukat és lehetővé teszi különleges művészeti teljesítmények nemzetközi bemutatását.

Ennek a kulturális örökségnek a globális elismertetéséhez remek eszköz az UNESCO számos programja, vonatkozó egyezményei²⁷. Például Kína az UNESCO Világörökség listán 56 elemmel büszkélkedhet, ezzel a világon a második, a Szellemi kulturális örökség listán 42 elemmel pedig az első. A 2010 óta szellemi világörökségnek számító „kínai opera” („pekingi opera”) például a kínai kulturális diplomáciában új szerepet kapott, komoly központi források állnak rendelkezésre a hagyományos színházi kultúra bemutatására.

Mára India kulturális diplomáciájának egyik központi elemévé vált az indiai táncok népszerűsítése: a kulturális intézetek és az indiai nagykövetségek egyre hatékonyabb és koordináltabb tevékenysége révén az indiai táncművészet ismertsége fokozatosan nő. A tánc nagyszerű „exportcikk”, ugyanis mindenféle nyelvi korlát nélkül befogadhatóvá válik az indiai kulturális örökség egy kis szelete. Nem véletlen, hogy a szellemi kulturális örökség listán szereplő 14 indiai elemből 4²⁸ a tánchoz kötődik.

Az iszlám kultúrában az írásnak komoly értéket tulajdonítanak, ami a kalligráfia művészetének kialakulásához vezetett a VI. és X. század között. A történelem folyamán híres kalligráfus mesterek, akik a régi írások precíz másolásán nevelődtek, folyamatosan alakították az írás stílusát, módosították a szabályokat. Az oszmán kultúrán belül igen magas esztétikai szintre emelkedett a kalligráfia, a hagyományos „Hüsn-i kalligráfia” 2021 decemberében felkerült az emberiség közös szellemi örökségének listájára török elemként.

Példaként hozható, hogy a hagyományos kelet-ázsiai harcművészetek is nagyhatású eszközök, remek kulturális exportcikk. A japán tradicionális harcművészeteket²⁹ a japán nemzeti identitás fontos szimbólumaként, a katonai felkészültség eszközeként kezelték a II. világháborúig, ezért a vereség után rövid időre betiltották. A hatvanas évektől kezdve azonban ezek a sportok komoly

---

²⁷ pl. A kulturális javak fegyveres konfliktus esetén történő védelméről szóló Egyezmény (1954/1956), A kulturális vagyon illegális importjának, exportjának és tulajdonjog-átruházásnak tilalmáról és megelőzéséről szóló Egyezmény (1970/1972), A világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló Egyezmény (1972/1975), A víz alatti kulturális örökség megőrzéséről szóló nemzetközi Keretegyezmény (2001/2009), A szellemi kulturális örökség védelméről szóló Egyezmény (2003/2006)

²⁸ Mudijettu, rituális színház és táncdráma Keralából (2010); Kalbélia, Radzsasztáni népdalok és táncok (2010); Cshhau tánc (2010); Szankírtana, a manipuri rituális éneklés, dobolás és tánc (2013)

²⁹ aikido, kendo, kempo, ju jitsu, judo, shito ryu

népszerűsége tettek szert az egész világon, Japán legismertebb kulturális exportcikkei voltak a hetvenes-nyolcvanas években. Más ősi sportágak (íjászat, törzsi labdajátékok) megismertetésére is törekedett a japán kormány, például számos sportbemutatót tartott Ázsiában az 1990-es évek elején.

A koreai kultúra iránti nemzetközi érdeklődés felkeltésére a taekwondo is remek eszközhöz bizonyult, amely mozgásforma akkor alakult ki, amikor a hadseregnek új módszerekre volt szüksége, hogy a Koreai-félszigetet egyesítse a Silla-dinasztia (Kr.e 57-Kr.u. 935) idején. E harcművészeti ág népszerűsítésére külön projektet indított a kormány, hogy elismert, olimpiai versenyszám³⁰ legyen, hogy a külföldi taekwondo-iskolákat és akadémiákat támogassa, egyégesítésüket segítse.

Média támogatása

Mivel a média rendkívül hasznos eszköz lehet a kulturális diplomácia kezében, így az ázsiai országok ennek befolyásolására, a médiatartalmak előállítására is igyekeznek hatással lenni³¹. Olyan mozgatórugók is megjelenhetnek a háttérben, mint a nyugati, elsősorban az amerikai kulturális termékek kiszorítása a hazai piacról.

Korunk mediatisztált világában a kínai kormányzat hatalmas forrásokat mozgósít a Kínai Központi Televízió (China Central Television, CCTV) és más médiumok fejlesztésére³². A Kínai Központi Televíziót 2018 óta³³ nem az állam, hanem közvetlenül a Kínai Kommunista Párt felügyeli, azaz erős politikai befolyás alatt áll. Az 1964-ben alapított, állami finanszírozású Török Rádió és Televízió Társaság (Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu, TRT) 2004 óta sugároz külföldre is, ma pedig globális televízió nemzetközi csatornákkal³⁴, honlapja 41 nyelven ad információt a világ eseményeiről. A külföldön élő törököknek és török származásúaknak szóló Voice of Turkey állami rádióadó számos európai és ázsiai nyelven sugároz. Míg a CCTV egyre fontosabb vonatkoztatási pont világszerte, a török adók fókuszáltabbak. Természetesen Indiának is van állami alapítású (1995) és fenntartású (Doordarshan), külföldre sugárzó nemzetközi csatornája, a DD India 146 országban fogható, angol nyelvű csatorna. A kormány 2021-ben bejelentette, hogy egy új csatorna (DD International) indítását tervezi, amely a BBC World csatornához hasonlóan a világ eseményeinek indiai megközelítését mutatja. A szintén állami tulajdonú, 1998-ban induló NHK World-Japan szintén angolul (és japánul) sugároz, a 2019-től sugárzott, mandarin szinkronnal vagy feliratozott adás csak online érhető el. Japán meglehetősen későn lépett, kifejezetten a külföldieknek szóló adásokat csak 2019 óta készítik azzal a céllal, hogy Ázsiáról hiteles információkat nyújtsanak. A 2003-ban alapított dél-koreai KBS World koreai nyelven sugároz, de többnyelvű felirattal³⁵, ami 142 országban érhető el. Japán és Dél-Korea esetén a nemzetközi sugárzás fő célja inkább kultúrájuk népszerűsítése.

---

³⁰ Az 1988-as szöuli és az 1992-es barcelonai olimpián bemutató sportszám, 2000 óta olimpiai versenyszám.

³¹ Az információs társadalomban az információ a hitelességen alapul, ezért a hitelesnek tűnő államok könnyebben megszerzik az emberek szimpátiáját, megközelítésükkel inkább hajlandók azonosulni.

³² idegen nyelvű csatornák a CCTV-ben, 24 órában angolul sugárzó China Radio International, a Xinhua hírügynökség nemzetközi irodáinak növelése

³³ korábban az Államtanács alatti, „minisztérium szintű” ügynökség alá tartozott

³⁴ a TRT World televíziós hírcsatorna a nap 24 órájában sugároz angol nyelven, a TRT International a TRT csatornáinak különböző műsoraiból közöl válogatást, TRT Turk türk nyelvű országokban sugároz, a TRT Arabia arab nyelvű csatorna a Közel-Kelet és Törökország arab nyelvű hallgatóinak, stb.

³⁵ adások 95%-a angol, 27% kínai és 10% maláj felirattal

A sajtó mellett a filmművészet, a mozi- és a TV filmek is eszközzé váltak a diplomáciában. Kína már évek óta nagy érdeklődést mutat a film nyújtotta lehetőségek iránt, Japánt megelőzve a világ második legnagyobb moziipara³⁶. A kommunista párt kulcsszerepet szán a filmiparnak³⁷ a nemzeti önbizalom erősítésében, a hazai közönség megszólítása az elsődleges cél. Ahhoz azonban, hogy Kínában a hazai gyártású filmek domináns helyzetbe kerüljenek, ki kell szorítani a nyugati, főleg amerikai filmeket, amire a kormány már több kezdeményezést indított.

India is felismerte a filmipar hatását belföldön és külföldön, hogy a Bollywoodban készülő filmeket jellemzőik, mint a zene és a szereplők érzelmeinek hangsúlyozása, mindenki számára, így a külföldiek számára is befogadhatóvá teszik. Az indiai filmipar meglehetősen kozmopolita: kasztokon, valláson, nyelven felülemelkedő, így sokszor kitörési lehetőséget jelent a muszlimok számára. India kulturális sokszínűsége révén többféle közönséget tud megszólítani, ami előnyt jelent az ázsiai térség többi országával szemben. Az országkép befolyásolásán túl a film tudatos felhasználására jó példa, hogy az 1999-es kargili háború után India és Pakisztán közösen készített néhány filmet azzal a céllal, hogy a két ország között a békét és harmóniát helyreállítsák.

Az USA mögött a világ második legnagyobb sorozat exportőre Törökország, amely nemzetközi szinten csak egy-két évtizede³⁸ jelent meg. A siker mögött itt is az érzelmek hangsúlyozása, a mesevilág, a történeteknek a közönség igényeihez igazítása állhat. Néhány török dizi³⁹ a konzervatív muszlim társadalmakban megkérdőjelezhetetlennek tartott kérdéseket feszeget (pl. a nők helyzete), egy felvilágosult és fejlett (talán idealizált) muszlim ország képét mutatja, amely akár mintául szolgálhat a szomszédos országokban. A török sorozatok nem tükrözték a kormánypárt elképzeléseit az évezred elején, de újabban már megjelentek olyan sorozatok is, amelyek tartalmában visszaköszön például a török nemzeti nagyság bemutatása vagy a Nyugattal való konfrontáció felvállalása. A török kormányzat szerint a filmek a turizmusra is jelentős hatást gyakorolnak, pl. az átlagosnál jóval többet költő arab turisták száma nagymértékben megnőtt az elmúlt években.

Hasonlóképpen említhető a dorama, a dél-koreai mini televíziós sorozat⁴⁰, a kormány által is támogatott hallyu alapvető része, amely meghódította Kínát, majd az egész világot.

Bár mindegyik vizsgált ország filmipara már több mint 100 éves, de igazán a nemzetközi elismerések (pl. Oscar-díj) keltették fel a nemzetközi érdeklődést az ország, annak filmművészete iránt. Például a Gettómilliomos 2009-es, vagy az Élősködők 2020-as Oscar sikere megerősítette a kulturális diplomácia szükségességét a kormányok megközelítésében.

A hagyományos sajtó tekintetében Kína fokozott fellépését a nagyhatalmi státus is indokolja, India az angol nyelvű újságírás erős hagyományai miatt különleges helyzetben van. A média egyre tudatosabb használata egyértelmű, de a legtöbb

---

³⁶ 2021-ben a világ öt legnagyobb bevételt hozó filmje közül három kínai film

³⁷ Állami támogatással hatalmas költségvetésű, nagyközönséget megcélzó mozifilmek készülnek, kínai szappanoperákat exportálnak elsősorban a régió országaiba. A tervek szerint 2035-re „erős kulturális hatalommá” kell válnia az országnak, a moziknak preferálniuk kell a hazai gyártású filmeket (a KKP százéves évfordulójára tekintettel a pártot dicsőítő hazafias filmek vetítése 2021-ben), évente legalább tíz kasszasikert és ötven kiemelten nyereséges játékfilmet kell gyártania a legnagyobb filmstúdióknak (Hengdian World Studios)

³⁸ Az első siker a Gümüs (Pénz) című szappanopera 2005-ben

³⁹ a szappanoperáktól eltérő, különálló műfaj a törökök szerint (dizi: sorozat)

⁴⁰ egyórás részek, nem bonyolult cselekmény

vizsgált országban hiányzik egy BBC- vagy CNN-szerű csatorna, amely alkalmas lehet a saját narratíva bemutatására globálisan. A filmipar már az interbellum óta a politikusok érdeklődési körébe került (lásd Mussolini, Göbbels), de finom hangsúlyeltolódások is érzékelhetőek. Kínában és Indiában, már csak a lakosság méretei miatt is, a belpolitikai érdekek (pl. identitásépítés, tömegek megszólítása, kitörési lehetőség kisebbségi csoportoknak) kerülnek előtérbe, de néhány filmmel azért a nemzetközi érdeklődést is sikerül felkelteni. A török vagy dél-koreai sorozatok rendkívül sikeres kulturális exportcikk, amelyek nemcsak közvetlenül nyereségesek, de hatással vannak más gazdasági területekre is (pl. turizmus, fogyasztási cikkek forgalma), és hatékonyan alakítják az országról kialakított képet (pl. más országokban elhallgatott témák felvetése, eltérő megközelítése, a hivatalos politika vezértémáinak felmutatása).

2. A külpolitika más területeinek kulturális dimenziója

Diaszpórapolitika

A legtöbb országban fontos nemzeti cél lett a kapcsolatok kiépítése a diaszpórával, sokszor rajtuk keresztül erősítették az anyaország érdekeit az adott országban. Eltérően a korábbi évszázadoktól, a XXI. században a diaszpórában élők a kommunikációs technológia és a légi közlekedés fejlődésének köszönhetően könnyen tudnak kapcsolatot tartani a származási közösségükkel, nem kell végleg elszakadniuk hazájuktól. A diaszpóra tagjainak ma nemcsak az anyaországban születetteket tartjuk, de a származásuk révén magukat az adott közösséghez tartozónak érző személyeket is (Brubaker). Fontos jelenség, hogy a külföldön élők közösségében nemcsak egyfajta kollektív emlékezet vagy nosztalgia él a szülőföldről, de gyakran megjelenik valamilyen felelősségérzet szülőhazájuk fejlődése, biztonsága iránt vagy csak készség a segítségre.

Az ENSZ szerint (World Migration Report 2024) a legnagyobb diaszpórája Indiának van, több mint 47,79 millióan élnek a határain túl, és további kb. 25 millió indiai származású személyről beszélhetünk. Ugyanazon a listán Kína a negyedik⁴¹ (9,8 millió), de hozzáadva a kb. 47,5 millió kínai származásút, a világ második legnagyobb diaszpóráját adja.

A diaszpórapolitika alatt egy adott államhoz állampolgári, vagy etnikai-kulturális alapon (esetleg mindkettő) kötődő, az ország határain kívül élő személyekre irányuló kormányzati politikát értjük. A hazautalások, tőkebefektetések jelentőségének elismerése, a kapcsolati tőke kihasználása, a tudástranszfer erősítése, a brain drain helyett a brain gain a legtöbb diaszpórapolitikában megjelenik.

A két ázsiai nagyhatalom diaszpórapolitikája eltérő stratégiákat alkalmaz: Kína a tőke és a személyek hazavonzására törekszik, India viszont a befolyás és tudástőke forrásának tekinti külföldön élő közösségeit. A kínai vezetők ritkán találkoznak külföldi útjaikon ott élő kínaiakkal, inkább a hivatalos, otthoni rendezésű eseményeket preferálják, míg India a befogadó országokban keresi a kapcsolatot az ott élő honfitársaikkal.

Az indiai diaszpórával sokáig nem törődött a politika, az 1990-es évekig a közvélemény meglehetősen lenézte a külföldön élő indiaiakat, a nem rezidens indiai (non-resident indians, NRI) rövidítést gúnyosan „nem szükséges/kívánt indiainak” (not required indians) fordították. Mivel az IT szektorban számos indiai

---

⁴¹ Mexikó (11,07 millió), Oroszország (10,65 millió)

meggazdagodott, főleg az USA-ban⁴² (lásd Szilícium-völgy mérnökei), és szívesen vittek volna tőkét az anyaországba, megváltozott a hozzáállás Indiában. Az úgynevezett új indiai diaszpóra (New Indian Diaspora, NID)⁴³ a legtöbb fogadó országban vezető gazdasági⁴⁴ és szakmai⁴⁵ pozíciókat töltte be, hazautalása⁴⁶ a világon a legmagasabb a különböző diaszpórák között, és az indiai általános választásokat is befolyásolni tudja. A kormány felismerte, hogy a rendkívül fontos források mellett követendő példaként is felmutathatja ezeket a sikertörténeteket, ezért a nyitás jeleként 2004-ben egy külön minisztériumot⁴⁷ is létrehozta az indiai diaszpóra érdekeinek képviselőjére, ami 2016-ban beolvadt a külügyminisztériumba.

Kozjek-Gulyás Anett szerint a kínai identitás állandó eleme „a civilizáció-központú szemlélet, a konfucianizmus ideológiája, a dinasztikus tekintélyelvűség” mellett a „han-etnocentrizmus”, ami megfogalmazásában „egy mesterséges konstrukció, amely a faji azonosság alapján szerveződő közösséget hangsúlyozza és nem a kulturális összetartozás alapján szerveződött.” (Kozjek-Gulyás 2011) Ez a megközelítés adja a külföldi kínai diaszpórák önazonosságát is, tehát faji alapon különböznek el a helyiektől. A kínai származásúak nem asszimilálódnak, de nem is szegregálódnak (lásd kínai üzletek), ragaszkodnak a kínai kultúrához, a konfucianus értékek illetve nyelvük megtartásához, ugyanakkor alkalmazkodnak az adott politikai viszonyokhoz. Jelentős kivándorlás a XVI. századtól indult meg (főleg a délkelet-ázsiai térség irányába), aminek nyomán egy transznacionális családi kapcsolatokon alapuló gazdasági hálózat, ún. Bambusz Hálózat (bamboo network)⁴⁸ alakult ki. Ez a közösség kezdetben segítette a kivándorlóknak letelepedni, integrálódni a helyi gazdaságba, ma viszont a külföldi tőke, a tudás beáramlását ösztönzi az anyaországba.

Kína nem ismeri el a kettős állampolgárságot, az országon kívül élő kínai állampolgároknak (huaqiao) rejlő potenciált csak a hetvenes években fedezte fel a politika⁴⁹. A nyolcvanas évektől meghirdetett „call back” stratégia keretében igyekeztek bevonni a külföldön élő kínaiakat az ország modernizálásába, a különleges gazdasági övezetekben kedvező befektetési lehetőségeket ajánlottak fel a régióban élő kínaiaknak, a kilencvenes évektől pedig a távolabb, Nyugat-Európában és az USA-ban tanuló és oktató kínaiak segítségét szorgalmazták az otthoni oktatás és kutatás fejlesztéséhez. A kínai Övezet és Út kezdeményezés érintette országokban élő kínaiak szintén fontos célcsoport a kínai politika számára. Napjaink fejleménye, hogy a kínai származású külföldi állampolgárságú (huaren) személyek megszólítására is törekszik

---

⁴² háztartási átlagjövedelmük több mint kétszerese a fehér lakosságénak, képzettségük, iskolai végzettségük jóval magasabb az átlag amerikaiénál.

⁴³ a még indiai útlevelel rendelkező nem rezidens indiaiak (NRI) és a külföldi állampolgárságú indiai származású személyek (Persons of Indian Origin, PIO), akik családi és közösségi kapcsolatokat tartanak fenn az otthoniakkal

⁴⁴ globális vállalatoknál, pl. Microsoft, Google

⁴⁵ pl. Nagy-Britanniában vagy Írországban magas rangú kormányzati pozíciókat töltenek be

⁴⁶ 2023-ban 125 milliárd USD

⁴⁷ 2004 május: Ministry of Non-Resident Indians Affairs, 2004 szeptember: Ministry of Overseas Indian Affairs

⁴⁸ A vállalkozások alapítói többnyire a szegénységből emelkedtek ki kemény munkával, és megtakarításaik egy részét újra befektették. A konfucianus etikát tükrözi a család-központúság is, hogy a családfő hozza meg a legfontosabb döntéseket, és minden családtag részt vesz a munkában.

⁴⁹ 1978-ban létrehozták az Államtanács alatt egy irodát (Tengerentúli Kínai Kapcsolatok Hivatala (qiaoban) / Overseas Chinese Affairs Office, OCAO), ami a 2018-as reformok óta közvetlenül a KKP Központi Bizottsága alá tartozik. Az Országos Népi Gyűlésben 1983-ban külön bizottságot hoztak létre a diaszpóra illetve a hazatértek és családtagjaik ügyeinek megtárgyalására (Tengerentúli Kínai Ügyek Bizottsága / Overseas Chinese Affairs Committee).

a kínai kormányzat a politikai és a kulturális identitás kettősségének hangsúlyozásával, híd szerepük kiemelésével.

A kínai diaszpóra sajátos kialakulása, illetve a vonatkozó kínai politika következtében ezeknek a közösségeknek az anyaországhoz fűződő kapcsolata kifejezetten szoros, eltérően a többi diaszpórától, jelentős szerepet játszanak az anyaország gazdasági modernizációjában, befolyásolják aktuális politikáit.

Történelmi léptékekkel nézve a török diaszpóra alapvetően új jelenségnek tekinthető, hiszen a Török Köztársaság első évtizedeiben inkább a bevándorlás (balkáni és kaukázusi népek) volt jellemző. Az 1950-es években kezdődő demográfiai növekedés fordította meg a trendet, és az elmúlt évtizedekben a vendégmunkások tömegéből egy relatíve nagy létszámú⁵⁰ török diaszpóra jött létre.

A török kormányok támogatják honfitársaik integrációját a befogadó társadalmakba (pl. állampolgárság felvétele, politikai pártokba való belépés), így a diaszpóra növelni tudja az adott országban belpolitikai befolyását és lobbisúlyát Törökország érdekében. A török diaszpórapolitika külön kezeli a még török állampolgársággal rendelkező török munkavállalókat és családjaikat, akiknek a beilleszkedésben és a hazatérésben is igyekeznek segíteni (pl. tanácsadási irodák, több konzulátus), illetve a török állampolgársággal már nem rendelkező, többedik generációhoz tartozókat, ahol a fókusz az identitás megőrzésén és az anyaországgal fenntartott kapcsolatok elmélyítésén van. A török külpolitika az évezred elejétől egyre inkább épít a török diaszpórára nemcsak a gazdasági kapcsolatok építése érdekében, de a politikai lobbizásért, pl. külpolitikai törekvések (pl. uniós csatlakozás) elősegítése, esetleg nyomásgyakorlásért (pl. örmény népirtás), illetve Törökország nemzetközi presztízsének növelése céljából is. Emellett belpolitikai érdekelttség is kimutatható, hiszen a külföldön élő török állampolgárok komoly szavazóbázist jelentenek.

A török diaszpórapolitika fejlődését jól mutatja, hogy külföldön iskolák, mecsetek és kulturális intézetek láncolata jött létre, sőt politikai szervezeteket is létrehoztak. Már a kilencvenes években⁵¹ felmerült egy, kifejezetten a külhoni törökökkel foglalkozó intézmény felállításának gondolata, végül 2010-ben a Miniszterelnökség alá rendelve létrehozták a Külhoni Törökök és Rokon Népek Elnökségét⁵². Az intézmény feladata⁵³ a külhoni állampolgárokkal kapcsolatos feladatok kezelése, a rokon népekkel fenntartott kulturális és gazdasági kapcsolatok ápolása, és az országban tanuló külföldi diákok ösztöndíjainak intézése. A diaszpórában élők identitásának megőrzéséhez elsősorban kulturális programokat, projekteket⁵⁴ szerveznek, de az Elnökség fontos fórumot jelent a rokon népeknek is, amelyek képviselőit (politikuskok, kutatók) rendszeres találkozókon, konferenciákon látja vendégül. A külföldön élő török állampolgárok számára biztosított nyelvvoktatás⁵⁵

---

⁵⁰ kb. 3,4 millió fő

⁵¹ A Külföldön Élő Állampolgárok Tanácsadó Irodáját (Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlar Danışma Bürosu, YYVDB) 1998-ban hozták létre, ami egy egyeztető és koordinációs fórum: a különböző minisztériumok és szervezetek, illetve a befogadó országokban lévő török diaszpóraközösségek képviselőit és tiszteletbeli tagokat fogja össze. A szervezetet 2010-ben a Külhoni Törökök és Rokon Népek Elnökségéhez csatolták, vezetője az Elnökség vezetője lett.

⁵² Yurtdışı Türkleri ve Akraba Toplulukları Başkanlığı, YTB

⁵³ az Elnökséget alapító 5978. számú törvény első cikke

⁵⁴ pl. programot indítottak a külhoni fiatalok számára Törökország megismerésére (Gençlik Köprüleri Programı)

⁵⁵ Jelenleg közel 2000 török tanár tart török nyelv és kultúra órákat (Türkçe ve Türk Kültürü Dersleri Programları) Nyugat-Európában.

az Oktatásügyi Minisztérium feladata, megvalósításának szabályozására Törökország több európai országgal szerződést kötött.

A rokon népek, a türk államok⁵⁶ speciális kapcsolatot jelentenek Törökország számára. Ezek az országok az 1991-ig tartó szovjet (orosz) uralom illetve az orosz–kínai vezetésű nemzetközi szervezetek aktivitása miatt szívesen fordultak az ösztörök együttműködés irányába, főleg a kultúra területén. Törökország megragadta az ellensúlyozás lehetőségét, de sokáig nem sikerült hatékony nemzetközi szervezetet létrehoznia, míg végül 2009-ben létrejött a Türk Tanács⁵⁷ (2021-től Türk Államok Szervezete⁵⁸), amely nagyon hamar a türk államok legfontosabb politikai fórumává vált⁵⁹. A szervezet legfőbb céljai⁶⁰ között szerepel a türk világ történelmi és kulturális örökségének megőrzése és bemutatása, irányítása alá került az 1993-ban létrehozott Nemzetközi Türk Kulturális Szervezet (TURKSOY) is, a török nyelven beszélő népek közötti kulturális együttműködések platformja.

A dél-koreai diaszpóra kb. 7,32 millió főre (4,8 külföldi állampolgár, 2,5 koreai állampolgár) tehető (Overseas Korean Agency 2024), amiből több mint 2,6 millió az USA-ban, kb. 2,1 millió pedig Kínában él. A sokáig alapvetően kivándorló országban a folyamatot a gazdasági fejlődés beindulása fékezte le, mivel növekvő munkaerőigény lépett fel. A magasán képzett munkaerő kivándorlása a mai napig kimutatható, de az ezredfordulótól a kivándorlás összességében csökkenő tendenciát mutat. A dél-koreai közösségek integrációjának mértéke meglehetősen eltérő az egyes országokban. Mivel az 52 milliós anyaországban az egész világon a legalacsonyabb a születésszám (0,78 gyermek/nő), demográfiai válságról beszélhetünk, és a kormánynak nemcsak az elöregedő társadalom okozta problémákkal kell szembenéznie, de a munkaerő is folyamatosan csökken. A dél-koreai kormány 2023-ban hozta létre a Külföldi Koreaiak Ügynökséget⁶¹ a külügyminisztérium keretében, hogy erősítse a külföldön élő koreaiak identitását, támogassa kapcsolatát az anyaországgal.

A japán diaszpóra tagjait (nikkei) kb. 3,8 millió főre becsülik (Diplomatic Bluebook 2021), különösen nagy számban élnek Közép- és Dél-Amerikában (2,24 millió) és az USA-ban (1,5 millió). Bár a feljegyzések szerint már a XII. században történt kivándorlás, jelentős méretűvé csak a Meidzsi-kormány nyitása után vált. Az elmúlt évtizedekben Japánnak csökkenő népességgel kell számolnia⁶², a külföldön élő nikkei közösségek helyzete viszont felértékelődött a politikában. A kormány az idősebb japán származásúaknak jóléti szolgáltatásokat nyújt, képzéseket szervez Japánban, önkénteseket küld a nikkei közösségekbe, a közösségek vezetőit meghívják Japánba és a japán vezetők találkoznak ezekkel a közösségekkel látogatásaik során. Minden év októberében a külügyminisztérium találkozózt rendez a külföldön élő japánokkal és japán származásúakkal folytatandó eszmecsere érdekében.

Egy szelektív diaszpórapolitika figyelhető meg Japánban: Dél-Amerika kiemelt figyelmet kap nemcsak más földrajzi területekhez képest, de még a Japánba

⁵⁶ Ez a kb. 150 millió fős régió, főleg Közép-Ázsia, a világ egyik dinamikusan fejlődő területe, energiahordozókban rendkívül gazdag (kivéve Törökországot, amelynek azonban regionális energiaelosztó szerepe van), a kínai Övezet és Út kezdeményezésben kulcsfontosságú országok alkotják.

⁵⁷ Türk Nyelvű Államok Együttműködési Tanácsa, Cooperation Council of Turkic Speaking Countries

⁵⁸ Organization of Turkic States, OTS

⁵⁹ Az Azerbajdzsán, Kazahsztán, Kirgizisztán és Törökország részvételével megalakult szervezethez Üzbegisztán csatlakozott, így jelenleg öt török nyelvű tagállama van, és két országnak (Magyarország, Türkmenisztán) van megfigyelő státusza.

⁶⁰ a török világ iráni bizalom, politikai szolidaritás erősítése, gazdasági és technikai együttműködés gyorsítása

⁶¹ Overseas Korean Agency, OKA

⁶² 2022-ben kevesebb mint 800.000 gyermek született, ami a legalacsonyabb adat évek óta

„hazatérőkhöz” képest is. Míg általában a kevésbé fejlett országokból az iparosodottabb országokba vándorolnak az emberek, ahol legtöbbször nehéz körülmények között élnek, esetleg diszkriminációtól szenvednek, vagy a társadalmi mobilitás nem működik, a nikkei közösségek dél-amerikai helyzete ettől eltérő. Ugyanis sok latin-amerikai fejlődő országban⁶³ a szervezeten kivándorló japánok középosztálybeli státust értek el a többségi társadalom elismerése mellett (pl. Brazíliában él a legnagyobb japán diaszpóra, 1,8 millió fővel, amely a XX. század elején kezdett kialakulni a két ország közötti szerződést követően).

Különböző mértékben, de a diaszpórapolitika célja az országkép javítása, ugyanakkor az anyaországi perspektíva és narratívák terjesztése is. Míg Kína a személyek és tőke hazavonzását célozta meg, India és Törökország az integrálódást támogatja a befogadó államban. Ez utóbbi két ország szavazóbázisként is kezeli a külföldön élő honpolgárait. A két nagyhatalom, Kína és India esetén a gazdasági érdek is fontos szerepet játszik a diaszpórapolitikában. Dél-Korea és Japán diaszpórája kevésbé meghatározó, a hazai demográfiai nehézségek érintik a külföldön élőkhez való viszonyt is, és inkább a kulturális kötelék játszik fontos szerepet, semmint a gazdasági motivációk. Míg korábban az identitás kérdése, a pozitív országkép kialakítása befolyásolta az államok diaszpórapolitikáját, mára olyan új motivációk is megjelentek, mint a hazautalások jelentősége, a szavazóbázis megnyerése vagy kifejezett lobbitevékenység az anyaországért.

Nemzetközi fejlesztési együttműködés, önkéntesek küldése

Általában a nagyhatalmak eszköztárába tartozik a nemzetközi fejlesztési politika, de a vizsgált ázsiai országokban is a soft power fontos eszköze (pl. önkéntesek küldése a fejlődő országokba, ösztöndíjak felkínálása diákjaiknak), ahogy a humanitárius segélyek folyósítása is.

Kína a 70-es, 80-as években még fejlődő országnak számított, sőt ezt a státust a mai napig megtartotta az OECD-nél és a WTO-nál, a fejlődő világ részeként definiálja magát. Délkelet-Ázsia kiemelt terület (hagyományos kulturális befolyás, diaszpóra) a kínaiak számára, ahol a kínai segélyeknek és befektetéseknek igen nagy szerepe van, ugyanakkor Kína az afrikai fejlődő országok legfőbb befektetőjévé, donor országává is vált. A 2008-as pénzügyi válság előtt a nemzetközi fejlesztéspolitikája fókuszában elsősorban infrastruktúra-fejlesztés vagy nagyobb projektek⁶⁴ voltak. Különleges példa a stadiondiplomácia, ugyanis e politika keretében számos stadiont építettek, elsősorban az afrikai kontinensen⁶⁵, majd 2008 után a latin-amerikai országokban is, hogy a kereskedelmi kapcsolatok megszilárdítása mellett elfogadtassák az „egy Kína” politikát, nemzetközileg ellehetetlenítsék Tajvant⁶⁶. A válság után inkább oktatási (pl. hivatalnokok továbbképzése) és kulturális programok támogatása, nyelvtanítás (Konfucius Intézetek alapítása), nagyvonalú ösztöndíjprogramok indítása a jellemző.

Míg a nyolcvanas évek közepén India maga is a külföldi segélyek fő kedvezményezettje volt, ma a közép-ázsiai országokra fókuszál, és az afrikai országoknak adományozott segélyei is jelentősen megnövekedtek az elmúlt

---

⁶³ Mivel az USA-ban faji alapú bevándorlási törvényeket hoztak és más fejlett országok, mint pl. Ausztrália korlátozták a külföldiek belépését, ezért Brazília és Latin-Amerika más országai alternatívát jelentettek.

⁶⁴ jellemzően olyan országokban, ahol Kína számára fontos nyersanyagok találhatóak

⁶⁵ 34 országban (pl. Kamerun, Ghána, Kenya, Marokkó, Mauritius) több mint 50 stadiont építettek

⁶⁶ a Tajvant elismerő 21 országból 12 latin-amerikai és karibi térségbeli állam

évtizedekben.

Japán a nyolcvanas évek végétől a gazdaság megerősödésére alapozva egyre nagyobb nemzetközi szerepvállalásra törekszik, a segélyprogramokhoz való hozzájárulása jelentősen megnövekedett. A szigetország a világ második legnagyobb adományozója, a hivatalos fejlesztési segély (ODA) keretében kulturális ösztöndíjakat⁶⁷ biztosít a fejlődő országoknak (pl. kulturális örökség megőrzése, harcművészetek vagy helyi kulturális civil szervezetek támogatása). A japán kormány az UNESCO keretében speciális alapokat⁶⁸ (Japanese Funds-in-Trust) hozott létre a kilencvenes évek elején a fejlődő országok támogatására, mivel megközelítésükben a nagy társadalmi és gazdasági változások idején a műemlékek és történelmi épületek védelmére nem jut figyelem.

Dél-Korea az évezred első évtizedének végére az egyik legfontosabb felemelkedő donorállam lett, a fejlődő országok számára nyújtott hivatalos fejlesztési segély (ODA) terén támogatása növekvő mértékű.

Törökország ma a világ negyedik legbőkezűbb adományozója, a hagyományos donornak számító OECD országok csökkenő fejlesztési támogatásaival szemben Törökország növelte azokat az elmúlt években. A Török Együttműködési és Koordinációs Ügynökséget (TIKA) 1992-ben a külügyminisztériumon belül hozták létre, amely 1999-ben a miniszterelnökséghez került, majd 2018-tól a kulturális minisztérium alá tartozik. Az Ügynökség⁶⁹ kezdetben az oszmán emlékek feltárására, megőrzésére koncentrált elsősorban a Balkánon és a Kaukázus térségében, de 2005-től koordináló szerepét megerősítették, működését professzionálissá tették, a nemzetközi fejlesztésre szánt forrásokat megnövelték, az összes nemzetközi fejlesztés ide került. Tevékenysége új elemeként jelenik meg napjainkban a humanitárius segély növekedése, főleg Afrika irányába, továbbá új jelenség a muszlim közösségek támogatása külföldön, pl. Mianmarban. A segélyek célországainak megváltozása jól tükrözi a török külpolitika elmozdulását is: a hagyományos török érdekszféra területén lévők, mint a Balkán államai és a török nyelvű, függetlenné vált közép-ázsiai országok mellett újabban megjelentek afrikai, dél-ázsiai vagy közel-keleti recipiens országok is.

1961-ben az Amerikai Egyesült Államokban létrehozták a Béke Hadtestet (Peace Corps), és ennek mintájára 4 évvel később, 1965-ben elindult a Japán Külföldi Önkéntes⁷⁰ Szolgálat⁷¹, ami jelenleg a Japán Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Ügynökség⁷² keretében működik. Bár az első önkéntesek a délkelet-ázsiai Laoszba mentek, külön hangsúlyt kap a japán származású (nikkei) latin-amerikai közösségek támogatása. Szintén amerikai mintára jött létre a World Friends Korea program, amelynek keretében Dél-Korea évente 3000 önkéntest küld a fejlődő országokba, ezzel az USA után a második helyen áll. Érdekesség, hogy az önkéntesek feladata a szakosos tevékenységek mellett a koreai kultúra és ételek népszerűsítése is.

---

⁶⁷ Cultural Grant Assistance

⁶⁸ A kultúra területén a Külügyminisztérium a világörökség megőrzésére (1989) (Angkor, Bamyán), illetve a szellemi kulturális örökség (pl. zene, tánc) megőrzésére (1993), míg az Oktatási Minisztérium például a mindenki számára biztosítandó oktatás érdekében hozott létre alapokat.

⁶⁹ 62 irodája van világszerte és összesen több mint 150 országban vannak folyamatban lévő fejlesztési projektjei.

⁷⁰ 20 és 39 év közötti japán fiatalok jelentkezhetnek önkéntes munkára két évre, ami egy évvel meghosszabbítható. 1965 óta 120 területen több mint 54.000 önkéntes dolgozott 98 fejlődő országban.

⁷¹ Japan Overseas Cooperation Volunteer, JOCV

⁷² Japan International Cooperation Agency, JICA

A nemzetközi fejlesztési politikában már korábban is megjelent az oktatás, a tudomány vagy a kultúra területe, de a vizsgált országok esetében új jelenségek is megfigyelhetők. Ezek a korábban fejlődő országok most vagy szuperhatalmi szerepre készülnek (Kína, India), vagy a világ jelentős donorországai lettek (lásd Japán, Dél-Korea, Törökország), így a fejlődő országok támogatása fontos külpolitikai terület lett. Egyrészt a földrajzi fókusz körülrajzoltabb, akár vallási alapú is lehet (pl. muszlim közösségek, lásd rohingyák, török támogatása), másrészt az önkéntesek küldése nagyobb szerepet kap, mint korábban. Továbbá újdonság, hogy a fejlesztési együttműködés területei közé újak is kerülnek, pl. kulturális emlékek megőrzése, gasztronómia támogatása, sportkapcsolatok előmozdítása.

A tanulmány második részében a szélesebben értelmezett kultúra fogalmához köthető, legújabb területek bekapcsolását vizsgáljuk a kiválasztott országok diplomáciájában.

Irodalomjegyzék

Könyv, könyvfejezet, tanulmány

Davutoğlu, Ahmet: Stratégiai mélység/ Törökország nemzetközi helyzete (2017)
Antal József Tudásközpont, Budapest

Japán Külügyminisztérium (2021): *Diplomatic Bluebook 2021. Chapter 5: Japan's Diplomacy Open to the Public. 3 Cooperation with Emigrants and Japanese Descendants (Nikkei)*

https://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/2021/en_html/chapter5/c050203.html Letöltve: 2024. november 27.

Kozjek-Gulyás Anett (2011): A kínai közösségek európai identitásának dilemmája. *Távol-keleti Tanulmányok*, 3(1-2), 175–194. o.

Külföldi Koreaiak Ügynökség (2024): *Number of emigrants from South Korea in 2023, by continent and country of destination (in 1,000s)*. Statista. Statista Inc. <https://www.statista.com/statistics/934104/south-korea-number-people-abroad-by-country-destination/> Letöltve: 2024. november 27.

Nemzetközi Migrációs Szervezet: World Migration Report 2024, (2024): IOM Publications Platform, <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2024>, Letöltve: 2024. november 27.

Honlapok

Global Korea Scholarship

<https://gksscholarship.com/>

Indiai Kulturális Kapcsolatok Tanácsa (Indian Council for Cultural Relations, ICCR)

<https://www.iccr.gov.in/>

Japán Alapítvány (Japan Foundation)

<https://www.jpff.go.jp/e/>

Japán Csere és Oktatási Program (Japan Exchange and Teaching Program, JET)

<https://jetprogramme.org/en/>

Japán Ház (Japan House)

<https://www.japanhouse.jp/en/>

Japán Külföldi Önkéntes Szolgálat (Japan Overseas Cooperation Volunteer, JOCV)

<https://www.jica.go.jp/english/activities/schemes/volunteer/index.html>

Japán Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Ügynökség (Japan International Cooperation Agency, JICA)

<https://www.jica.go.jp/english/>

Kínai Központi Televízió (China Central Television, CCTV)

<https://english.cctv.com/>

Konfuciusz Intézet (Confucius Institute)

<https://ci.cn/en/gywm>

Korea Alapítvány (Korea Foundation)

https://www.mofa.go.kr/eng/wpge/m_5720/contents.do

Koreai Kulturális és Információs Szolgálat (KOCIS)

<https://www.kocis.go.kr/main.do>

Külföldi Koreaiak Ügynökség (Overseas Koreans Agency, OKA)

https://oka.go.kr/oka_en/

Külhoni Törökök és Rokon Népek Elnökségét (Yurtdışı Türkleri ve Akraba Toplulukları Başkanlığı, YTB)

<https://ytb.gov.tr/>

Nemzetközi Kínai Nyelvi Tanács Hivatala (Hanban)

<https://hanban.ca/hanban.php?lang=en>

Szedzsong Király Intézetet (Sejong Hakdang)(King Sejong Institute)

<https://nuri.iksi.or.kr/front/main/main.do?language=en>

Török Rádió és Televízió Társaság (Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu, TRT)

<https://www.trt.net.tr/>

Török Együttműködési és Koordinációs Ügynökséget (TIKA)

<https://tika.gov.tr/en/>

Türk Államok Szervezete (Organization of Turkic States, OTS)

<https://www.turkicstates.org/en>

Yunus Emre Intézet (Yunus Emre Enstitüsü)

<https://www.yee.org.tr/en>

UNESCO egyezmények

A kulturális javak fegyveres konfliktus esetén történő védelméről szóló Egyezmény (1954/1956)

A kulturális vagyron illegális importjának, exportjának és tulajdonjog-átruházásnak tilalmáról és megelőzéséről szóló Egyezmény (1970/1972)

A világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló Egyezmény (1972/1975)

A víz alatti kulturális örökség megőrzéséről szóló nemzetközi Keretegyezmény (2001/2009)

A szellemi kulturális örökség védelméről szóló Egyezmény (2003/2006)

ELEMENTS OF CULTURE IN THE DIPLOMACY OF EMERGING ASIAN POWERS I.

ÁGNES KÖRNYEI

Asia's growing influence in the international system is an inevitable process today, which can also be observed in cultural foreign relations. The study focuses on the global powers (China, India), two regional great powers actively engaged in cultural diplomacy (Turkey, Japan), and one middle power, South Korea, considered a great power in the cultural dimension. The analysis concentrates exclusively on diplomacy and governmental actions, interpreting the concept of culture broadly. These emerging powers have joined international cultural cooperation as latecomers, often in response to certain constraining circumstances (such as a negative national image or previous isolation). In the first part of the study we examine traditional areas developed in European practice (e.g., language teaching, scholarships, media) and more conscious or modified forms of older instruments (e.g., diaspora policy, international development cooperation), while we present newer initiatives in the second part.

Keywords: cultural diplomacy, Asia, country image, instruments of cultural diplomacy